

مرکز توسعه مکانیزاسیون و صنایع کشاورزی

دستورالعمل تخصیص سوخت ماشین‌های خودگردان کشاورزی بر اساس سطح زیرکشت منطبق بر الگوی کشت

فروردین ۱۴۰۴

باستناد بند ۴ گزارش معاونت نظارت و بازرسی امور تولیدی- سازمان بازرسی کل کشور طی نامه شماره ۴۶۴۵۱۴ مورخ ۱۴۰۴/۱۲/۸ به مقام عالی وزارت مبنی بر تهیه و ابلاغ **چگونگی توزیع سوخت ماشین آلات بخش کشاورزی** مبتنی بر برنامه الگوی کشت ابلاغی توسط مرکز توسعه مکانیزاسیون و صنایع کشاورزی و باتوجه به بند ب ماده ۳۳ عرضه کلیه نهاده‌های یارانه‌ای از جمله سوخت مایع، منوط به تبعیت و پیاده‌سازی الگوی کشت می‌باشد؛ این دستورالعمل به منظور مدیریت بهینه مصرف سوخت، توزیع عادلانه و سوخت موردنیاز برای انجام عملیات مکانیزه در مزارع و باغات کشور منطبق بر الگوی کشت ابلاغی تهیه شده است. باتوجه به اینکه چگونگی محاسبه و روند برآورد و تخصیص سوخت در دستورالعمل ابلاغی توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی در سال ۱۳۹۲ براساس سطح زیرکشت و عبارت دیگر سطح عملیات ماشینی تعیین شده است لذا این دستورالعمل به منظور تسهیل در چگونگی توزیع سوخت ماشینهای خودگردان فعال در حوزه زراعی و باغی روند برآورد، تخصیص و توزیع سوخت ماشینهای مذکور مبتنی بر تحقق اهداف حمایت از اجرای الگوی کشت ترسیم یافته است.

❖ تعاریف و اصطلاحات

- (۱) **دستورالعمل سوخت**: دستورالعمل نحوه تخصیص سوخت براساس سطح زیرکشت که توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی طی شماره ۳۰۰/۱۴۱۱۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۳ ابلاغ گردیده است و مبنای محاسبه سوخت موردنیاز ماشینهای خودگردان کشاورزی (تراکتور و کمباین) برای انجام عملیات مکانیزه در یک هکتار از مزارع و باغات کشور می‌باشد.
- (۲) **سطح زیر کشت**: سطح زیرکشت مشتمل بر مجموع سطح باغات و سطح زراعی مبتنی بر الگوی کشت اعلامی توسط مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات بعنوان متولی آمار وزارت متبوع.
- (۳) **ناظر الگوی کشت**: تدوین و نظارت بر اجرای الگوی کشت در وزارت جهادکشاورزی براساس ابلاغیه مقام عالی وزارت برعهده ریاست محترم سازمان تحقیقات، ترویج و آموزش کشاورزی بوده و در استانها نیز سازمان های جهادکشاورزی بعنوان مجریان الگوی کشت این مهم را رصد می‌نمایند.
- (۴) **نیرومحرکه / ماشین های خودگردان کشاورزی**: عناوین مندرج در پیوست شماره ۷ دستورالعمل سوخت (بند یک تعاریف و اصطلاحات) که در بخش کشاورزی جهت انجام عملیات زراعی و باغی بکار گرفته می شوند .
- (۵) **مبانی قانونی**: دستورالعمل ماده ۴۴ تصویب نامه شماره ۵۵۱۵۵۹/ت/۴۶۴۴۳ مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۳ هیات محترم وزیران تحت عنوان "روش مدیریت و کنترل سوخت ناوگان حمل و نقل عمومی کشور، اصلاح و بهینه سازی نظام تخصیص و توزیع فرآورده های نفتی یارانه ای، سهمیه ی شامل بنزین، نفت سفید، نفت گاز، نفت کوره و گاز مایع در بخش های حمل و نقل، صنعت، کشاورزی، زیربنایی و نیروگاهی" در اجرای مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز تدوین و طی نامه شماره ۳۴۷-۲۰/۲ تاریخ ۹۸/۵/۵ توسط مقام محترم وقت در وزارت نفت ابلاغ گردیده است .
- (۶) **سامانه سدف**: سامانه درخواست فرآورده های نفتی که متقاضیان درخواست سوخت موردنیاز خود را برای طی فرآیند تخصیص در آن ثبت می کنند و مدیریت آن بعهده شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی می‌باشد.
- (۷) **سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی**: سامانه ثبت اطلاعات بهره برداران و واحدهای بهره برداری بخش کشاورزی برای تولید انواع محصولات کشاورزی ازجمله محصولات زراعی و باغی که مدیریت آن بعهده مرکز آمار و فناوری اطلاعات وزارت جهادکشاورزی می‌باشد.

- ۸) **ساعات کارکرد:** عبارتست از میزان ساعات کارکرد تجمیعی ماشینهای خودگردان کشاورزی برای انجام کلیه عملیات مکانیزه در هر هکتار از مزارع و باغات کشور.
- ۹) **عملیات ماشینی (مکانیزه):** عبارتست از مجموعه فرآیندهای (عملیات) ماشینی توسط ادوات و تجهیزات کشاورزی مطابق تقویم زراعی و باغی بواسطه ماشینهای خودگردان کشاورزی در مراحل تولید (خاکورزی، کاشت، داشت و برداشت محصولات زراعی و باغی) مورد اشاره در جدول پیوست شماره ۴ دستورالعمل سوخت (بند یک تعاریف و اصطلاحات).
- ۱۰) **متقاضی:** مالک زمین / مالک ماشین / راننده حرفه ای / مراکز ارائه دهنده خدمات مکانیزه که مشخصات ماشین / ماشینهای خودگردان کشاورزی تحت اختیارش را در سامانه سدف ثبت کرده و درخواست تخصیص سهمیه سوخت ماشینهای کشاورزی برای انجام عملیات مکانیزه را دارد.
- ۱۱) **واحد فعالیت حوزه مکانیزاسیون:** کوچکترین واحد ثبت شده در سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی که واحد مذکور در زمان تدوین این دستورالعمل آبادی می باشد و محل فعالیت و بکارگیری ماشینهای خودگردان کشاورزی است.
- ۱۲) **زمان بندی عملیات کشاورزی:** زمان انجام عملیات ماشینی متناسب با تقویم زراعی و باغی که در جدول درصد پراکندگی سوخت مورد نیاز در ماههای مختلف سال مندرج در پیوست ۶ دستورالعمل سوخت توسط سازمان جهاد کشاورزی با هماهنگی منطقه فرآورده های نفتی در سامانه سدف اعمال می گردد تا از کمبود سوخت در زمان های بحرانی جلوگیری شود.
- ۱۳) **کارگروه استانی:** متشکل از رئیس / نماینده تام الاختیار اداره فناوری مکانیزه سازمان جهاد کشاورزی و منطقه فرآورده های نفتی و دبیر کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه قاچاق کالا و ارز جهت بررسی چگونگی محاسبه سوخت مورد نیاز ماشینهای خودگردان کشاورزی در حوزه زراعی و باغی و تایید میزان تخصیص یافته و ارجاع به شرکت پخش فرآورده های نفتی جهت بارگذاری در سامانه سدف
- ۱۴) **کارگروه ملی:** متشکل از رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات در معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی، معاون سرمایه گذاری و بهبود نظامهای بهره برداری از ماشین در مرکز توسعه مکانیزاسیون کشاورزی و رئیس مهندسی فرآورده های نفتی در بررسی میزان تخصیص یافته در صورت ایجاد ابهام و بروز اختلاف

❖ **چگونگی برآورد و تخصیص و توزیع سوخت براساس سطح زیر کشت منطبق بر الگوی کشت**

در سال ۱۳۹۲ دستورالعمل برآورد سوخت ماشینهای خودگردان کشاورزی (تراکتور و کمباین) برای انجام عملیات مکانیزه در یک هکتار طی شماره ۳۰۰/۱۴۱۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۳ توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران ابلاغ گردید و براساس آن نفت گاز موردنیاز متناسب با نوع و تعداد عملیات ماشینی مرسوم هر منطقه با رعایت دامنه تعریف شده در دستورالعمل سوخت تعیین و تخصیص می یابد. برای این مهم سامانه سدف توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی دایر و مدیریت می گردد. بدین ترتیب متقاضی در فواصل زمانی تعیین شده (ماهانه/ فصلی) درخواست خود را در سامانه سدف ثبت و پس از تایید اولیه توسط مدیریت جهادکشاورزی شهرستان، به منظور تخصیص و تایید نهایی به منطقه فرآورده های نفتی ارجاع و پس از تایید نهایی و صدور حواله، طی پیامک به متقاضی جهت دریافت سوخت تخصیص یافته از فروشندگی انتخابی اش اعلام می گردد. سوخت دریافتی در صورت نیاز به ذخیره تا زمان مصرف، می بایست در مخازن ایمن و نزدیک به مناطق کشاورزی توسط کشاورزان بزرگ مقیاس یا ماشین داران حرفه ای با رعایت ضوابط شرکت نفت ذخیره شود. تا زمان مهیا شدن امکان اتصال سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی وزارت جهادکشاورزی به سامانه سدف؛ پیوست شماره ۱۳ دستورالعمل برآورد سوخت ماشینهای کشاورزی ابلاغی طی شماره ۳۰۰/۱۴۱۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۳ برای ماشین داران حرفه ای و شرکت های خدمات مکانیزاسیون معیار می باشد.

برآورد سوخت موردنیاز براساس پیوست شماره ۱۱ دستورالعمل سوخت (بند یک تعاریف و اصطلاحات) و مطابق فرمول و جدول ذیل محاسبه می شود:

مصرف سوخت به ازای هکتار (لیتر) = مصرف ساعتی تراکتور مرسوم × مجموع ساعت کار عملیات ماشینی
 سوخت کلی مورد نیاز = سطح زیر کشت منطبق با الگوی کشت ابلاغی (هکتار) × مصرف سوخت به ازای هکتار (لیتر)
 جدول ساعت کارکرد عملیات ماشینی محصولات زراعی دستورالعمل برآورد سوخت ماشینهای کشاورزی

گروه محصولات زراعی	حداقل و حداکثر ساعت کارکرد مورد نیاز برای انجام عملیات مکانیزه در یک هکتار از سطح زراعی
گروه غلات	۱۶-۲۱
گروه حبوبات	۱۵-۱۷
گروه محصولات صنعتی	۲۳-۲۸
گروه محصولات سبزی و صیفی	۱۵-۱۸
گروه محصولات جالیزی	۲۰-۲۵
گروه نباتات علوفه ای	۱۸-۲۰

جدول ساعت کارکرد ماشینی محصولات باغی (مستند به نامه شماره ۷۰۰/۰۵/۱۲۴۷ مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۲)

نام محصول باغی	حداقل و حداکثر ساعت کارکرد مورد نیاز برای انجام عملیات مکانیزه در یک هکتار باغ
سیب و دانه دارها و هسته دارها	۳۵-۵۰
انگور	۲۵-۳۰
مرکبات	۵۰-۷۰
پسته	۸۰-۹۰
زیتون	۲۰-۳۰
نخیلات	۵۰-۶۵
انار	۲۰-۳۰
گردو	۲۰

نمونه جدول محاسبه سوخت کارکرد ماشینی محصولات زراعی در هر واحد فعالیت حوزه مکانیزاسیون

	سطح (هکتار)	ساعت کارکرد به ازاء هر هکتار		
--	-------------	------------------------------	--	--

- جداول تکمیل شده مورد اشاره در جلسه کارگروه استانی متشکل از ادارات فناوری مکانیزه سازمان جهاد کشاورزی و منطقه فرآورده های نفتی و دبیر کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه قاچاق کالا و ارز بررسی و صورتجلسه منضم به مستندات و جداول محاسبه سوخت موردنیاز ماشینهای خودگردان کشاورزی در حوزه زراعی و باغی جهت بارگذاری در سامانه سدف به شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ارسال می گردد.

- جداول محاسبات استانی در کارگروه ملی متشکل از نماینده مرکز توسعه مکانیزاسیون کشاورزی و مهندسی فرآورده های نفتی شرکت پخش فرآورده های نفتی در صورت ایجادابهام و بروز اختلاف بررسی می گردد.

- برآورد سوخت موردنیاز متناظر جداول اعلامی مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات و دارای امکان احصاء الگوی کشت با قابلیت تعمیم و اجرا تا کوچکترین واحدهای سازمانی و مدیریتی وزارت متبوع را دارا می باشد.

➤ تخصیص سوخت ماشینهای خودگردان کشاورزی: براساس فرآیند تعیین شده در سامانه سدف ، تاییدیه اولیه میزان سوخت مورددرخواست متقاضی باتوجه به الزامات مندرج در دستورالعمل سوخت توسط مدیریت جهاد کشاورزی هر شهرستان ذیل با ارزیابی سازمان جهاد کشاورزی صورت می گیرد و تاییدیه نهایی و اعلام میزان سوخت تخصیص یافته نیز توسط منطقه فرآورده های نفتی با ارزیابی نهایی توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی انجام می شود.

➤ توزیع سوخت ماشینهای خودگردان کشاورزی: براساس قوانین بالادستی مسئولیت تامین و توزیع فرآورده های نفتی ازجمله نفت گاز بعهدہ شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی در کشور بوده و مناطق فرآورده های نفتی در استانها این مهم را مدیریت می نمایند.

نظارت بر برآورد، تخصیص و توزیع سوخت نفت گاز موردنیاز ماشینهای خودگردان کشاورزی برعهده ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز در سطح ملی و کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه قاچاق کالا و ارز در سطح استانی می باشد.

تهیه کننده علی ناصری نژاد

سرپرست گروه پشتیبانی امور مهندسی

با همکاری:

بهروز گودرزی

مرتضی بحرانی

رسول سلگی

محمد قربانی تاج

محسن خلج

کارشناس مکانیزاسیون باغبانی

کارشناس مکانیزاسیون زراعت

معاون فنی

مسئول امور حقوقی و قراردادها

معاون سرمایه گذاری و بهبود نظام های بهره برداری از ماشین